

Előfizetési árak:

Félévre . . . 80 Leu
Negyed évre . . 40 Leu
Egy hóra . . . 14 Leu
Külföldre egy évre 280 Leu
Hirdetés — Nyilttér
díjszabás szerint.

SZÉKELY UJSÁG

egyesülve a SZÉKELY HIRLAP-pal.
MEGJELENIK MINDEN VASÁRNAP REGGEL.

A
SZÉKELY UJSÁGOT
Néhai Molnár Emil
a
SZÉKELYHIRLAPOT
Bíró Lajos alapította.

Felelős szerkesztő és kiadó:

Kovács J. István

Szerkesztőség és kiadóhivatal:

KOVÁCS-HIRLAPIRODA, Str. Gen. Avarescu
1. szám.

Főszerkesztő:

Dr. I. Diénes Ödön

Riport a tivornyázó székely falukból

Vázlatok a kenyértelen, elidegenült népről, amely idegenbebitangolt lélekkel járja a haláltáncot. — Sürgősen meg kell szervezni a falumunkát!

Irta: DÁVID IVÁN

Május 2.

Fecske suhan, gólya fellábon, szomorúan áll az új fészkekben, virág és harsogó tavasz minden. Az autó pöfögése közébe rémit a szerelmes tavasznak, amely csupaigéretet mutat.

A tavaszi hangulatba úgy pöfög be a kulturált gépkocsi, mintha el akarna nyelni porfelhőjével mindent.

Pedig minden szép. A falvak széléről nézve zsendülő fiatalság, egészséges munka látszik. Aztán szembetalálkozunk a szomorú meglepetésekkel. Rusei, Săsăuși, Lunga, Lemnia, Brețcu, Martineni, Hiiub, Harale, Ghelintă, Imeci tele panaszokkal. Negyven kereskedő, ugyanannyi pap és tanító sirja szomorú mindennapok nyomorúságos jeremiádját.

A mezőkön krumpliültető nők, férfiak hajolnak a kenyeret adó rög fölé s oly szép tavaszi és további életet ígérő meghajlás ez a Föld előtt, amelyben ennek a mindenben szélsőséges népnél teljes lélekrajza benne van.

Ki nem látott már vető, vagy arató meghajlott székelyt, amint végtelen szeretettel babrál a földdel, becézi, majdnem gyűgő hozzá? Ki nem olvasta a híradásokat testvérgyilkos székelyről, aki egy hold földért leüti a bátyját? Ki nem hallott anyát szerető, becsületesen dolgozó székely legényről és kocsmában üvöltő megvadult emberről, akit pusztulásba lökött a pálinka?

Egy gyermek, aki a halálé.

A fák, bokrok tavaszi nászruhában pompáznak, távolból a Nagysándor csuca meredez az égnek, gólyák állanak fellábon az új fészkekben, fecskék kergetnek korai cserebogarat s a falu fölött emelkedő hegyoldalon ezer színnel mosolyog az erdő s velünk szemben egy kisfiú, — lehet hat éves, — közeledik. Egy rongyos zakó-kabát van rajta, egyéb semmi. A népszínműves műveltségen nőtt ember szívesen nézné falusi purdénak, aki „bambucra valóért” bemutatja évszázados tudományát, a cigánykereket.

De szőke a kisfiú és kékszemű. Vézna gyermek, a tuberkulózis már kopogtat gyenge falain a kis testnek. Kéréget kenyérre. Pillanatnyi interjú pattan ki beszélgetésünkből:

- Hogy hívnak?
- Palinak.
- Mire kell a pénz?
- Enni! — feleli egyszavas panasszal.
- Nincs földetek? Szegények vagytok?
- Van egy kicsi, de apám megigya.

Tehát az alkohol pusztít, mint mindegyik a Székelyföldön. Ennyire elharapózott betegségeként, mint itt, sehol sem találkozunk vele az ember. Valóságos istencsapása, pusztító örület. Koldus kisgyerek a tavaszban, a székelyföldi kis falu uccáján. Nem tudom, nem nevelatlenség-e kérlelhetetlen kegyetlenséggel és őszintén mutatni nyomorgó népünk bajaira? Megvetik az ilyen írásokat, azt a vádat emelik sokan ellenünk, hogy rossz színben tüntetik fel a székelységet. Mégis, talán jobb, ha számot adunk egymásnak magunkról. A segítség, a vezető-

kéznyújtás talán inkább megtalálja azokat a pontokat, ahol gyors intézkedés szükséges.

Treiscaune és Ciuc megyében fogyasztanak az egész országban legtöbb alkoholt. Erről a hivatalos kimutatások, statisztikák bizonykodnak. A két lerongyolódott székely megyében pedig nincsenek nagy kávéházak, mulatók, ahol reggelig tartó urimurikon folyik a pezsgő, de annál több kiskocsmá a városokban és különösen a falvakon. Átlag minden száz emberre jut egy kocsmá, sör, bor és pálinka korlátlan ki-

És járják a haláltáncot...

Ebben a faluban, ha egy kis fuvarozás, vagy más apró munka akad, az jelent valami keresetet a népnél a mezőgazdaságon kívül. S hogy a ritka pénznek nincs maradása a székely zsebekben, bizonyossárá, hogy

hétfői napon délbén, amint három községen haladtunk át utunkban, a kocsmákból mindenütt hangos énekszó, duhajkodás, részeg emberek zaja hallatszott ki.

Nem akarjuk azt mondani, hogy az egész falu iszik művesnapokon is, de az a néhány ember, aki szombaton keresett valamit a fuvarozásból, vasárnap is hétfőn is iszik, amíg tart a pénzből. A kocsmák virágoznak, egészségtelen, nedves, hideg levegőjükben asztalaborulva, részegen vigyorgó a munkára teremtett fiatalság. Ne csodálkozzunk a vasárnapi bálak bicskázódásain, ha hétköznap is ily eleven „élet” van a kocsmákban!

A falu szélén kis vegyeskereskedés, mellette ivó is van, italmérési engedély ékeskedik a falon. An ajtó előtti kis padon ülünk a tulajdonossal, jegyzetkönyvbe írjuk hirtelen a kocsmából kihallatszó nótaszöveget. Szomorú tapasztalataink közül egyetlen, valamira való adat, népköltészet. Odabent borizó hang énekel, vagy hárman dudolnak hozzá:

„Földig ráncos a szoknyám.

Térdig ráncos a csizmám,

Új már az ölömbé, babám!”

Idő: 1936, színhely: egy székely falu kocsmája, hétfőn délbén egy órakor. Szereplők: derék, szál magas fiatal férfiak. Legények? Nem tudni. Élettelfogásukra nagyon is talál a nótájuk:

„Eladom a feleségem ráncos szoknyáját.

S még ma éjjel elmullatom az árát...”

Újra megjelenik a szomorú kisfiú.

A régi népköltészet-gyűjtők esti fonókba ülték be s a fiatalság, meg a mesélő anyókák szájáról ott másolták a nótákat, verseket. Akkor még Kádár Katát mondták a fonóban, meg bíró lányát, szép Julia leányt. Ma sokkal könnyebb, az ember délbén leül egy kocsmá elé s odabent eleven hangszórók harsogják a népi dalokat.

Ekkor megjelenik a kisfiú, a szőke, kékszemű, beteg gyermek. Alázatosan köszön, aztán a kocsmá ajtajához lopakodik, bekukkant, visszakapja a fejét. Látszik rajta, hogy megijedt valamitől. Odabent felharsan egy hang:

— Pali, gyere ide!

mérésével. De nézzük tovább a „képet,” pedig a film.

Idegen földre, de legalább is az okiráltságba mennek város csapatostól dolgozni a székelyek. Apák, anyák otthon hagyják a gyerekeket, rendszerint egy nyolc-tíz éves leányka felügyeletére s munkába mennek a nagy szőlősgazdákhöz. Ott aztán éhbéért dolgoznak napestig, sovány kenyéren tengetik magukat, tömeglakásokká átalakított pajtákban, szérűkben alusznak, hogy tére legyen egy kis kenyér.

— Ez kérem a kicsi fiú apja. Ilyenkor elszedi tőle, amit a gyermek koldul az anyjának puliszkalisztrelától. Őt évvel ezelőtt még tisztos gazda volt. Azóta eluszott a föld, részben az általános gazdasági csőd miatt, részben elitta a szerencsétlen. Most idejutott. Hitelbe már nem kap, de azért ha van néhány krajcára, mind ide hordja. Sokszor aztán már én is haragszom és nem adok neki. Akkor meg más kocsmába megy...

A kis cigány kenyeret keres.

Színhely: Ojduła. Idő: délután két óra. Kocsmá előtt haladunk el, innen is hangos énekszó hallatszik ki. Bemegyünk a szomszédos boltba. A mély férfihangok mellett egy csodásan tiszta, lágyhajlású szoprán is énekel. Nem tudni, asszony vagy gyermek? A végén kiderül, hogy egy hét éves cigánypurdé énekel a legényeknek. Nappal nincs cimbalom és hegedű, csak gyermekhang. Ezért fizetnek a purdénak három lejt s ő mint egy felnőtt primás, úgy mulattatja az ivókat. Aztán hazaviszi a pénzt.

Dologidő van, de itt is isznak a legények. A nyomorgó falunak ez a „művészi” teljesítményét nem szükséges méltatnunk. S feljegyezzük és nem folytatjuk tovább beszámolóinkat. Minden riport unalmas, ha írója osztály, — vagy témaismétlésre utasítja. Itt pedig tíz faluban ismétlődnek meg a képek. Krumpliültetés, kocsmák, részeg emberek hétköznap délbén, vézna, tébécés gyermekek.

Mi csak feljegyeztük, amit láttunk. Hogy segíteni kell valamit, az természetes. S hogy ennek a segítségnek eredménye is legyen, olyan tervet kell kidolgozni, amely egészséges munkaprogrammal végre elszakítja a züllés lejtőjén ténfergő székelyt a pálinkásüveg mellől. Erre nagyon sok bēna, vézna, nyomorék gyermek szerencsétlen teste lelke sürget. Kegyes és még kegyesebb egyleteink, intézményeink, arra való vezetőink bőséges munkaalkalmat találnának a népszelidítésben...

— Jönnek az új repülőbélyegek.

Az új bélyegtörvény, amely a különböző számlákra és különböző fajta árukra is előírja a repülőbélyeget, szükségessé tette, hogy töredékcímleteket is adjanak ki. A napokban forgalomba hozzák az új 10, 20 banis és 3, valamint 5 lejes repülőbélyegeket. Ezenkívül különleges 10, 20 50 lejes repülőbélyegeket is kibocsátanak.

Beszélgetés a gyilkos férjjel, aki megölte Turóczy Terézt, mert nem akart az övé lenni

Elfutotta a vér az agyam — így történt! — vallja a gyilkos.

Május 2.

Az egyik rendőrtiszt egy kezdő zsebtolvaj ujjlenyomatait veszi fel, a másik íróasztalánál egy kétes, sőt kétségtelen foglalkozású hölgy panaszol egy kétszázlejes lopást, állandóan nyílik az ajtó, cseng a telefon és a szoba közepén távolba meredő tekintettel, kifejezéstelen arccal, melyen csak néha fut végig egy-egy ideges rángás, áll a Gyilkos.

Miért tette?

Tudja-e vajjon Balogh Mihály 54 éves mézárasmester, hogy miért ragadta meg hajnalban a baltát és miért gyilkolta le három fejszezsapással hites feleségét Turóczy Terézt?

Ahhoz, hogy az igazságot ismerjük, le kell szállnunk az emberi lélek irdatlan mélységeibe, rejtett összefüggéseket kell keresnünk, látszólag ide nem tartozó okozatsorozatokat kell kikutatnunk, hogy aztán mindent megcáfoljon egy elhanyagolt, észre sem vett mozzanat.

Végigsimít a homlokán

a jobb kezével talán azzal, amelyikkel a baltát fogta.

— Nem tudom, jó uram, hogy miért tettem — mondja elkinzoltan a kérdésre, mit már talán ezredszer tettek fel neki a Tett elkövetése óta, szomszédok, rendőrség, ügyész, orvos, újságírók, aztán egészen csendesen, mint valami gyónást, mintha magának beszélné, mondja:

— Nem akart enyém lenni uram, nem akart az enyém lenni, holott a hites feleségem volt, Pap előtt is megesküdünk, hatóságoknál is beirattuk a nevünket és még sem akart az enyém lenni.

— Az első évben gyermekünk született és aztán elhidegült az asszony. Ettől kezdve szüntelen volt a veszekedés közöttünk. Az asszony, a feleségem nem akart velem együtt élni, megtagadta magát tőlem, pedig a törvény is rendeli és nem volt se éjjelem, se nappalom ettől kezdve, mert mind a feleségem járt az eszemben.

A közvetlen előzmények.

Félbeszakítanak. Jön valaki és kérdez valamit Balogh Mihálytól. Felel, szépen, csöndösen, tisztességtudóan, aztán tovább folytatja:

— Így éltünk az utolsó öt éven keresztül. A feleségem nem akart gyermeket és nem akart együtt élni velem. Én nagyon szerettem. Az utolsó félévben pedig teljesen elzárkózott tőlem.

Figyeljék meg kérem, hogy milyen szívesen, milyen körülírva fejezi ki magát Balogh Mihály csak érinti a kényes dolgokat, nem nevezi nevén a gyermeket, holott ugye ő is tudja, én is tudom és önként is tudja, hogy Balogh Mihály egyszerű gyilkos, aki a törvénykönyv idevonatkozó meghatározása szerint ki nem elégített nemi ösztönből kifolyólag követte el a gyilkosságot és ezért ugyanazon törvényszakasza szerint ennyi és ennyi ideig ki lesz rekesztve a társadalomból.

Az utolsó éjszaka.

— Nagyon szerettem a feleségemet. Kértem, könyörögtem neki, ígértem mindent, holott a saját, a törvényes feleségem volt, hogy éljen velem együtt. Nem akart. Visszautasított. Aztán elfutotta a vér az agyamat... felkaptam a baltát...

Balogh Mihály még egyszer végigsimít a homlokán, most mintha már reszketne a keze, a szemét, a véreres két szemét elfutja a könny. Dadogó, kapkodó szóáradatából pedig éles körvonalakban bontakozik ki a véres utolsó éjszakának a története.

Emlékeznék Wilde Readingi fegyház-baldarájára:

Mert mind csak ő, aki szeret.

Tagadni ne is akard... Laer József.

*

A tragikus végű asszonyt hazaszállították özv. György Áronné házához, majd a kórházba vitték, ahol megejtették a boncolást. Temetése ma délután volt nagy részvét mellett.

Szélhámosok zsarolják a vidéki kereskedőket

és az eltépett jegyzőkönyvért súlyos pénzeket csálnak ki az áldozatoktól.

Május 2.

Naponként látogatják meg ismeretlen, aktatáskás urak a vidéki kiskereskedőket. Adófőnököknek adják ki magukat, inspektoroknak és megzsarolják az embereket. A végén aztán kiderül, hogy az illetők csak szélhámosok voltak, s a hivatalos írás, amit drága pénzért eladtak, csak hamisítvány. Ekkor azonban az élelmes uriember árkon bokron túl vannak, nem lehet elcsipni őket.

Vagy a betegségyőző könyvet kéri, megállapítják, hogy valami szabálytalanság, aztán a kiállított ötvenezer lejes büntetésről szóló jegyzőkönyvet néhány száz lejért

eltépi. Ezek is szélhámosok, akikből bőven van részük a székely kiskereskedőknek. Ezelőtt néhány nappal autós ur járt a falvakon, megígérte, hogy a pénzügyminisztériumban felére szállítja le az adót, de fizetésnek valami nemlétező kereskedelmi-egylet pénztárába kétszáznegyven lejt. Ghelintán ugyanez az autós bandita már háromszázat kért egyik üzletben.

Minthogy a fürge szélhámosokat nem lehet lefűlelni, ideje volna, hogy a kereskedők, ha valami ismeretlen „aktatáskás” lépik be, igazolóíratot kérjenek tőle. Erre mindenkinek joga van s így megelőzi a szélhámosoknak való bedőlést.

Halál reájuk!

Aradi mintára írják ki a kóbor kutyákat. — Egyes uccákban már több a kutya, mint a járőkelő.

Április 30.

Arad város vezetősége elhatározta, hogy a lehető legerélyesebb harcot indítja meg a kóbor kutyák ellen. Az elmúlt hónapokban és a legutóbbi időkben is rendkívül sok kutyaharapás, veszélyes eset fordult elő, úgyhogy a város nehéz ezreket fizetett azért, hogy a szegénysorsu betegeket saját költségén szállíttassa a cluji Pasteur intézetbe.

A kutyaharapások megelőzésére nemrégiben szigorú rendeletet adtak ki, amelynek értelmében kutyákat csak pórázon és szájkossárral szabad az utcára vinni és az udvarokon is megkötözve kell tartani. Elrendelték azt is, hogy a kutyákat jól elkerített udvarokban tartásuk, nehogy esetleg beteg, kóbor kutyák megmarhassák a megkötve levő kutyá-

kat. Ezek a rendelkezések azonban nem használtak és a kóbor kutyák száma nem csökkent. Kísérleteztek mérgezett kolbásszal, de ennek sem volt meg a kellő hatása.

Az ismételt kutyaharapásokra való tekintettel most elhatározták, hogy a külvárosokban levő kóbor kutyákat kiméletlenül lelövik. Ezzel a radikális intézkedéssel akarják a kutyatulajdonosokat arra bírni, hogy betartsák a város rendelkezéseit és csökkenték a kutyaharapások veszélyét.

Igen üdvös volna, ha nálunk is magáévá tenné a város vezetősége az aradi intézkedéseket. Uccáinkon annyira elszaporodtak a kóbor kutyák, hogy egyedül a sintermunkája nem mentesíti a lakosságot a kutyakalongyaktól.

[—]

SZINHÁZ.

PITYU. Pityu egy kiskutya, Lázár Hilda egy kofa és nagyon jó. A többiek is. Őszintén bevalljuk, a választás előtt álló képviselőket és egyéb pajkos embereket mindig olyan üresfejüknek képzeljük, amilyen Végh volt. Jól megtalálta a hangját, szerepét jobban is megtanulhatta volna. Csengeri szerkesztő ur kedves volt és szemtelen. A végén Pityu kiszabadult a börtönből s a közönség hazament. Kevesen mentek haza, mert kevesen is voltak.

BÉCSI TAVASZ. Amennyire jó zene a Práter-beli nagyverekli, annyira jó ez az operett. Egy taxisoffőr szerelme jobban érdekelt ma, mint egy nagyherceg idétlenkedései. Átlag többször találkozunk taxisoffőrökkel, mint nagyhercegekkel, akik pláne apró balletthölgyeket vesznek feleségül. Csengeri Ali nagyherceg megszerelte Magurai Magda primaballerinát. Kedvesek és tehetségesek.

UTOLSÓ VEREBÉLY LÁNY. Hát, nem egy utolsó darab! Kicsit régi, nagyon jó. Vig Ernőnek nagyon örültünk, hiába, jó a rutin a háznál. Olyan otthon van a színpadon, hogy csodálkozunk, miért nem lakik ott? Magurai, Lázár, Végh remekek. Csengeri, szegény, alig tudott kigabalyodni a sok nő közül. Nagyon jól gabalyodott, elvette Horváth Gizit.

ÉRETTSÉGI. Csengeri Ali nagyon fiatal mégis el tudta hitetni velünk a tankönyvíró igazgatót. Lázár Hilda viharzó Klotildja, Salgó algebravizsgálóbírója jó. Magurai Magda szépen beszél és prózában is egyesre vizsgázott. Kár, hogy egy kicsit nem sírósbabban fogta fel a szerepét, így cinikusnak hatott.

A SZÍNÉSZEKRŐL nem sokat írhatunk. Csengeri, Végh, és Magurai fiatalok. Nehány hónapja vannak színpadon. Ha megfelelő művészi irányítással és jó rendezővel megáldott társulathoz kerülnek, igen jó színészek válnának belőlük. Csiszolatlan drágakövek, akikből remek briliáns lehetne csiszolni. Lázár Hilda és Vig Ernő rutinizott színészek, sok kellemes percet szereznek. Horváth Gizi szépen énekel, beszédhangja is kellemes és játszani is jól tud. Kár, hogy nem láttuk igazán neki való szerepben, mert első rangú primadonna-anyag. Ki kellene ugrania. Nem ezen a színpadon van a helye.

Ugye, a többiekről nem muszáj írni? Hiszen végül is jó színészek. Egyetlen nagy hiba van, ami azonban a vezetőség hibája; ez a szellem.

Annyit igazán elvárhatna a közönség, hogy megtanulják és meg is rendezzék jól a darabokat. Így ez nem színészet és nem nyelvkultúra. Magyar, kisebbségi színészek nem engedhetik meg maguknak azt a fényűzést, hogy úgy, ahogy játszanak! Különbben hiába minden frázis, a közönség hamar észreveszi, hogy becsapták. A társulat néhány, fentebb említett tagját máskor is szívesen látjuk, de fegyelmezettebb csoportban. És Salgó direktorból nem kérünk többet a színpadon. Ha a tagok nem is, de az igazgató ur legalább, megtanulhatta volna a szerepeit.

Iván.

LEGJOBB BÁNÁTI LISZTEK kaphatók ZSARNOCZKY-nál!

SPORT.

Házi atlétikai verseny a Sinkovits pályán.

A KSE. atlétikai szakosztálya folyó hó 10-én, vasárnap d. u. házi atlétikai versenyt rendez kezdők és haladók részére. Megfelelő jelentkező esetén díjazással.

Versenyszámok: 100, 400 m. síkfutás, 1500—3000 távfutás, magas és távugrások, gerely, diszkosz és súlydobások, staféta.

Jelentkezni lehet máj. 9-ig a szakosztály-vezetőnél, délutánoként a Bajnok győszertárban 1 és 3 óra között vagy Szurd intézőnél a pályán az edzéseken.

Klinger—KSE 3:2 (3:1)

A KSE tartalékolt felállítással játszott első félidőben Klinger fölényrel szemben. A KSE már a második bajnoki inerközési veszítette.

Időjárásunk 1935 évben.

Az 1935-ik évet a száraz időjárás jellemzi. Városunkban az év folyamán 150 mm-rel kevesebb volt a csapadék évi mennyisége. Egy mm csapadék egy négyzetméterre lehullott egy liter esővel egyenlő, tehát ebből a lakos közönség előtt is nyilvánvaló, hogy a múlt évben négyzetméterenként 150 literrel kevesebb csapadék esett. Ez okozta a nagy szárazságot, ami a tavasz-gabonákban és takarmányban gyenge termést eredményezett sok helyen. Városunktól délre fekvő falvainkban még kevesebb volt év folyamán az eső. A föld 1934 dec. 29-től 1935 febr. 16-ig volt állandóan fagyos, a mikor is naponként kezdett olvadni, de éjjeli fagyok ápr. 15-ig voltak, ugyszintén május 4 és 5-én. A levegő hőmérséklete azonban márc. 29-től állandóan fagyponthoz felelt. Az évi középhőmérséklet 10.3°C volt (1934-ben 10.5°C). A hőmérő fagyponthoz alatti maradt egész napon át januárban 9, februárban 8, márciusban 3, novemberben 1, decemberben 1 összesen 22 napon át. (1934-ben 26, 1933-ban 38, 1932-ben 52 napon át.) A hőmérséklet ingadozása havonként a következő:

MAXIMUM: (d. u.) jan. 15-én 10.0° , febr. 23-án 12.4° , márc. 23-án 19.0° , ápr. 13-án 24.6° , május 25-én 28.1° , jun. 27-én 31.0° , jul. 21-én 31.9° , aug. 15-én 29.8° , szept. 4-én 26.1° , okt. 6-án 27.4° , nov. 6-án 15.4° , dec. 9-én 12.8°C .

MINIMUM: (éjjel.) január 7-én -12.8° , február 13-án -20.5° , március 7-én -7.4° , április 7-én 0.7° , máj. 6-án 1.8° , június 2-án 10.1° , július 15-én 9.3° , augusztus 3-án 9.8° , szeptember 29-én 4.5° , október 31-én 3.2° , november 23-án -5.0° , december 23-án -8.5°C .

KÖZÉPHŐMÉRSÉKLET havi átlaga: január -1.9° , február -0.1° , március 3.6° , április 10.1° , május 14.9° , június 19.7° , július 18.4° , augusztus 19.4° , szeptember 15.7° , október 14.5° , november 5.8° , december 3.2°C , évi átlag 10.3°C . (1934-ben 10.5°C)

FELHŐZET és SZELEK: Teljesen derült nap volt az év folyamán 114 (1934-ben 111) egész nap bozult 55 (51) változó 196 (202). Egész napon köd nem volt. (1934-ben 1.) Kódos nap volt 10. (28.)

Szélcsendes nap volt 97 (105) szeles 268 (260.) Erős szei fújt 30 napon (1934-ben 13) és pedig januárban 4, februárban 3, márciusban 2, áprilisban 5, májusban 2, júniusban 1, júliusban 2, augusztusban 1, szeptemberben 1, októberben 1, novemberben 3, decemberben 5 napon át. Ebből Nemere és Ojtoz szele (EK) 15, Ny. irányú 10, DNY 3, D. 2. Ezen utóbbiakból 6 esetben vihar volt. Közepes erősségű szél fújt januárban 4, februárban 4, márciusban 6, áprilisban 8, májusban 7, júniusban 9, júliusban 7, augusztusban 1, szeptemberben 2, októberben 7, novemberben 5, decemberben 2, összesen 62 napon. (1934-ben 60.) Év folyamán gyenge szél fújt 172 napon. (196.)

A 268 szeles napon reggel 8, d. u. 3 és este 10 órai feljegyzés szerint összesen 570 esetet figyeltünk meg. A szelek irányja ezek szerint így oszlak meg: EK. 180, (31.6%) K. 8, (1.4%) DK. 33, (5.8%) D. 33, (5.8%) DNY. 189, (33.1%) Ny. 74, (13.0%) ÉNy. 42, (7.3%) É. 11, (2.0%).

Szélcsendes nap volt januárban 7, februárban 10, márciusban 2, áprilisban 3, májusban 4, júniusban 4, júliusban 8, augusztusban 11, szeptemberben 12, októberben 10, novemberben 12, decemberben 14, összesen 97 napon át. (1934-ben 105.)

A LÉGNYOMÁS városunkban, 569 méter tengerszint feletti magasságban a következő havi átlagokat mutatta: január 700.3, február 694.6, március 702.4, április 699.0, május 698.7, június 700.2, július 695.6, augusztus 698.8, szeptember 701.7, október 700.9, november 705.3, december 698.5 mm. Év folyamán legmagasabb volt a légnyomás március 10-én, 714.2 mm, legalacsonyabb március 2-án 682.0 mm. Évi átlag 699.7 mm (1934-ben 700.8 mm.)

A CSAPADÉK MENNYISÉG évi összege 452.3 mm (1934-ben 601.7, 1933-ban 590.8, 1932-ben 559.1, 1931-ben 599.4 mm volt, tehát jóval kevesebb más éveknél.) Ezen 452.3 mm, havonkénti eloszlása a következő: január 10.5, február 18.4, március 17.4, április 26.4, május 55.0, június 44.5, július 128.7, aug. 100.9, szept. 79.3, október 9.2, november 11.0 és december 11.0 mm. Ebből havazott 41 napon (1934-ben 35) esett 90 napon (100) összesen 131 napon (135) míg csapadékmentes

száraz nap volt 234, [230.] Jégeső hullott záporral együttesen május 14-én, június 28-án és augusztus 15-én, de nálunk kárt nem okozott, kevés mennyiségű és apró volt. Az utóbbi napon azonban Oituzban tojás nagyságú jég hullott.

A ZIVATAROS IDŐSZAK április 23-án villózással [dörgés nélküli távoli villámlás] kezdődött és október 16-án végződött. Ezen 177 napi időközben összesen 30 zivataros nap volt, melyből 6 napon csak villózott, 10 napon közeli, 14 napon távoli zivatar volt. És pedig villózott április 23, 26, május 28, 30, június 19 és július 21 napjain, közeli zivatar volt május 14, 18, június 24, 25, 28, július 22, 30, augusztus 15, 16 és 28 napjain, távoli zivatar volt május 12, 13, 19, június 1, 4, 6, 9, 23, július 1, 14, augusztus 6, 23, 30, október 16 napjain. Nem volt zivataros nap január, február, március, szeptember, november és december hónapokban. Villámcsapás volt városunkban a villamos hálózatra június 25-én.

FÖLDRENGÉS is volt egyszer ez évben, január 4-én d. u. 4 ó 45 p. kor ENY irányból, de gyenge lévén, kárt nem okozott.

AZ ŐSZ enyhe, száraz volt. A föld először nov. 1-re virradólag fagyott meg gyengén, a levegő hőmérséklete november 5-től időnként fagyponthoz alá szállt ugyan, de a hőmérsékleti minimumok átlaga novemberben még plusz 3.7°C , decemberben 0.3° volt. Az első hó október 29-én hullt esővel vegyesen, de azonnal el is olvadt. Hóharmat [dér] volt egyszer szeptemberben 16-án, azután nov. 9-től naponként, gyenge éjjeli fagyokkal. A talaj azonban csak december 12-től kezdve volt állandóan fagyos, de december 27-től ismét enyhébb lett az idő. Hótakaró egész télen, 1936-ban sem borította a vidéket, úgy hogy még januárban is szántottak és vetettek, ami nálunk nem szokott előfordulni. A kopár téladacára az őszi vetések jól fejlődtek s tavasszal sem fagyott ki semmi. Dr. D. Ö.

Furfangos csellel szétrobbantották a székelyföldi titkos pénzverdét

Egy covasnai gazda vezette nyomra a csendőrséget. — Több letartóztatást foganatosítottak.

Az utóbbi időben rengeteg hamis huszlejes keruit forgalomba Ciucmegyében. Kereskedelmi, hivatalos és magánpénztárak egyaránt próbák sokaságát alkalmazzák az ércpénzek átvétele során. Ennek ellenére igen sok, kitűnő hamisítvány került birtokukba.

Különösen hamis huszasokban volt „jótermés” valahol. A nyomozó hatóságok arra a meggyőződésre jutottak, hogy Ciuc és Treiscaunemegyékben állítják elő a jól sikerült hamisítványokat.

Mint a legtöbb pénzhamisításhoz, ez esetben is besugárzott a fészerepet és juttatta kézre a tetteseket s velük együtt a jól felszerelt pénzhamisító üzemet.

Székely József covasnai lakos jelentkezett az ottani járási csendőrmesternél s eladta, hogy megfelelő ellenszolgáltatásért kézrejártsa a székelyföldi pénzhamisítókat, akik nagyszerűen sikerült huszasokat állítanak elő.

Közösen célravezető tervet eszeltek ki, majd a járási csendőrmester is polgári ruhába öltözött s besugárta kíséretében Ciucsângeorgera utazott.

Szöcs Lajos munkanélküli vállalkozót kerestek. Érkezés után félórával már a kiszemelt áldozat házában borozgattak.

Székely, mint régi jóismerős, rövidesen a tárgyra tért. Nagybbszabású pénzhamisító műhelyt akarnak berendezni, hosszú idő óta az Ókirályságban élő társával, aki pénzes ember.

A községben köztekintélynek örvendő vállalkozó egy pillanatig sem gyanakodott. Teljesen megbízott régi, kipróbált kenyeres pajtásában. Rövidesen kitűnően utazott huszasok kerültek az asztalra, majd klisék és gép következett.

A beszélgetés közben gyorsan ürülő borospoharak hatása alatt Szöcs keményen az asztalra vágott. Ő nem üzött játékot a pénzhamisítás terén, hanem üzemszerűen használta a gépet. Saját szemükkal is meggyőződhetnek a vásárló felek arról, 20 ezer lej értékű érme áll készen. Állítását azonnal be is bizonyította.

Az Ókirályságba származott magyar nemzetiségű „doktor” közben azt is elárulta, hogy kommunista elveket vall. Az országos szervezet egyik megbízottja, akit székely-

földi szervezéssel bíztak meg. Viselkedése már éjjel felé annyira merész volt, hogy többeknek feltűnt. Szöcs azonban semmit sem sejtett. Azt sem vette észre, amikor a bőkezű idegen néhány percre eltűnt, majd kijelentette: a gépet és készletében levő pénzmennyiségét megfelelő áron hajlandó átvenni. Előlegül 5000 lejt adott.

Táskájában már egész halom pénzt és két jól sikerült klisé, „készpénz” és nyersanyag összepakkolva várta Szöcs lakásán az elszállítást.

Jó két óras szórakozás után azonban nesztelenül gépkocsi állott meg a ház előtt s a sánmártini járási őrmester vezetése alatt erős csendőri készültséggel szállott ki. Általános kavargás támadt. Az előbb nagyhangú ur társával egyetemben futásnak eredt, majd revolvert húzott elő s a csendőrökre fogta. Természetesen nem sokáig tartott az előre megbeszélte moka. Pillanatok alatt Szöccsel együtt a csendőrségre került a társaság, a hol az „ókirályságbeli idegen” beismert mindent.

Sorozatos letartóztatások.

Székely József mindent elmondott. Így Szöcs már nem tagadhatott. Nem volt miért, mert időközben két csendőr az őrsre szállította vásárra bocsátott pénzgártó gépet is.

Szabó Béni, Cziko Vendel, Szabó Sándor Ciucsângeorgeiui és Kosza Ciucsânraui lakosok személyében társait is megnevezte. Jelen pillanatban házkutatások sorozatát tartják a havasalmi községekben s előreláthatólag még napok telnek el, míg az eléggé nagyszabású pénzhamisító és hamis pénz tudatosan terjesztő társaság minden egyes tagja az ügyészségre kerül.

KÖZGAZDASÁG.

Takarékpénztár közgyűlése. A helybeli Nagytakarékpénztár ap. iis. 29-ikén tartotta évi közgyűlését a részvényesek szép érdeklődésével. Az igazgatóság jelentése sziszifusi munkáról számolt és mi örvendünk, hogy a bank szép eredményt tudott elérni. Az igazgatóság jelentését, melyet a közgyűléskor szétosztottak a részvényeseknek, Botvár L. Vilmos vezérigazgató terjesztette elő. A lapuakban már közölt mérleg szerinti szép nyereséget a konverziói veszteségek fedezésére fordították, mely ezzel tetemesen apadt. A közgyűlés elismerését fejezte ki a kilépett felügyelő bizottsági tagoknak.

Napirend végén tárgyalták dr. Molnár Dénes részvényes által írásban beadott indítványt a székelyföldi bankok fuziójára, esetleg szövetkezetté leendő átalakulására. Az igazgatóság nevében dr. Török Andor elnök erre szépen megindokolt véleményt terjesztett elő, melyben kifejtették, hogy sem a fuzió, sem a szövetkezetté átalakulás nem kívánatos sem a vidék közgazdaságára, a székelysége, sem a részvényesekre és az indítvány mellőzését javasolta. Dr. Gyöngyössi István részvényes felszólalása után a közgyűlés egyhangúlag az igazgatóság véleménye és javaslata mellett döntött. Még napirenden választás volt. Újraválasztották az igazgatóságból kilépő 3 tagot és a felügyelő bizottságot, kik már 5 éve honorárius nélkül működnek. A magas színvonalú közgyűlésen részt vettek, mint vendégek a Háromszéki Takarékpénztár kiküldöttjei is.

CASSA DE PĂSTRARE DIN TÂRGUL-SĂCUESC. A Kézdivásárhelyi Takarékpénztár

legmagasabb napi áron vesz és a legjutányosabban elad adóbonokat, állami konsolidációs és felruházási, valamint agrár kisajátítási kötvényeket.

ÁLLAMI SORSJÁTÉK ELÁRUSÍTÓ HELYE.

Folyósít váltókölcsonöket, bekebelezés mellett hosszú határidőre is folyósít kölcsönöket. Elhelyezett új betétek után a

legmagasabb betéti kamatot fizeti.

H I R E K.

—1-9-3-6.—
Május
2

— Időjárás ápr. 26—máj. 2-ig. Hétfőtől péntekig derült volt az égbolt, vasárnap is kevés felhőzet takarta azt. Szombatra aztán beborult, amikor is közepes erősségű ÉK szél (Nemere) indult. A többi napokon gyenge D és Day irányú szelek fújtak. Egész héten nem volt eső, a szárazság már 10 napja tart. A levegő hőmérséklete május 1-én, pénteken érte el a maximumot, 24.1 C°-ot, minimum ápr. 28-ra virradó éjjel 7.8° és heti középhőmérséklet 15.3 C° volt. A légsúlymérő maximuma ápr. 26-án 703.0 mm, minimuma 27-én 699.4 mm volt, tehát alig ingadozott.

— Betörés Lemniában. Február hónapban Kovács György lemniai lakos házából ismeretlen tettesek 8 ezer lejt emeltek el. A lopást most megismételték a tettesek, ez alkalommal, 2000 lejt vittek el. A csendőrség vizsgálata eredménnyel járt, mert sikerült megállapítani, hogy a lopásokat Bokor Biri, Bokor Albert és Bokor Ágnes, a házigazda tapasztalatlan, kiskorú lányának kihasználásával követték el. A tolvajok ügyét áttették az ügyészségre.

— Az új asztalos gépműhely felszerelése. Mult vasárnap tartotta diszkozyulását az Asztalosipartársulat saját házában, melyben az ujonnan berendezett gépműhely is van. A műhelyt a katolikus és református lelkészek áldották meg. Asztalosaink dicsérnivaló törekvéseinek méltó eredménye a modern gépműhely, melyet anyagi áldozattal és lelkesedéssel rendeztek be a tagok.

*) Tanulmányuton. Dr. Török Ferenc orvos külföldi tanulmányutra ment.

— Tavaszi vásár. A szokásos tavaszi sokadalom máj. 13 és 14-ikén lesz városunkban. Megelőző két napon az állatvásárt tartják meg.

— Megindul a marhaállomány felfrissítése. A legutóbbi tenyészállatvásár jellemző példája volt annak, hogy a város és vidéke gazdaközösségének szüksége van a helyes utmutatásra. A legutóbbi vásárnál észre lehetett venni, hogy a tenyészanyag gyenge és okvetlen szükség van egy megfelelő tenyész-alap létesítésére. Erre legalkalmasabb megoldási mód lenne a borjuk bevásárlása Medias környékéről és ilyen úton a gazdaközösség olyan tenyészanyag birtokába jutna, mely az elsatnyult marhaállományt felfrissítené. Az anyagiakat tekintve sem kerülne sokba, 6—8 hónapos borju 3—4000 lejtbe kerülne. Felhívjuk erre a gazdaközösség figyelmét. Aki részt akar venni a borjuvásárban, az máj. 8-ikáig jelentkezék a főállatorvosi hivatalban, ahol a továbbiakra részletes felvilágosítást is nyerhet.

— Halálozások. Bokor Gyula helybeli asztalos-mester 64 éves korában városunkban elhunyt. Május 1-én volt a temetése nagy részvét mellett. — Pajorin Tamás kertes, ki sokáig volt városunkban, 67 éves korában Braşov-ban meghalt.

LÁTTA-E-MÁR

A Keleti Ujság

belföldi viszonylatban egyedülálló -8- oldalas, mélyomások

vasárnapi Képes híradóját?

Ezt a gyönyörű képes ujságot

Előfizetői részére teljesen díjtalanul

csatolja a KELETI UJSÁG

minden vasárnapi számához.

A 8 oldalas képes melléklettel együtt, 24 oldal terjedelmű vasárnapi szám

példányonkénti ára mindössze 51 e j

Kizárólagos elárusító hely a KOVÁCS-Hírlapiroda, ahol a világvárosi nivóju Keleti Ujságra előfizetéseket és hirdetéseket is felvesznek.

Legújabb közellenségünk

A kiütéses tifusz.

A kiütéses tifusz egyike a legveszedelmesebb betegségeknek, mely az utóbbi időben Ardeal több helyén is felütötte a fejét.

Miről ismerjük fel a betegséget.

A betegséget átlag 12 napos, ritkábban 2—4 hétig tartó lappangási időszak előzi meg, amelyben a beteg néha fejfájásról, szédülésről, kereszttáji fájásról panaszkodik. A betegség legtöbbször 2—3 napig tartó csekélyebb lázzal kezdődik, a beteg ilyenkor már igen elesett. Rendszerint a harmadik napon a beteget erősen kirázza a hideg, utána nagy láz fejlődik ki.

Mindjárt a betegség kezdetén feltűnő a beteg nagyfokú elesettsége, néha levegőiszonya.

A mandulák egész terjedelmükben erősen megduzzadnak, gennyes csapok nélkül. A nyelv egész felületét szürkés lepedék borítja. Az orrvérzés gyakran jellemző kezdeti tünet.

A foltos láz jellemző tünete a bőrkiütés, amelyetől nevét is nyerte. A lázas időszak 4—6 napján többnyire a has és mellkas bőrén gombostüfe — lencsenagyságu, az alapról kissé kiemelkedő, ujjnyomásra elhalványodó, a nyomás megszűnésére ismét kipirosodó halovány rózsaszínű foltok, a rozeolák jelentkeznek, amelyek 1—2 napon belül testszerte kivirágzanak. A kiütés az egész törzsön: a nyak, az arc, a kar és láb bőrén, sőt még a tenyéren és talpon is látható.

A betegség lefolyása járványonként rendkívül változatos.

Tanítónőképzőt hoznak a városba?

A megyeszékhelyi iskolát át akarják helyezni hozzánk.

Május 2.

Magánforrásból származó értesítéseink szerint újra szó van arról, hogy a megyeszékhelyről városunkba hozzák az állami tanítónő-képzőt s itt megszüntetik a leánygimnáziumot. Ebben az esetben a leánygimnáziumban lenne a bennlakás, az elemi

iskola épületében a képző, míg az elemi a polgári fiúiskolába helyeznék át.

Kíváncsiak vagyunk, milyen eredményt fog hozni számunkra a legújabb tanügyi mozgolódás, hiszen az eddigiek, akár állami, akár egyházi helyekről indultak ki, mind csak egy-egy intézményünk lerombolását jelentették.

ÉRTESÍTÉS.

Szíves tudomására hozzuk m. t. vevőinknek, hogy f. hó elsejétől KOZMA SÁNDOR ujságárusi minőségben minket képvisel, kérjük vevőinket, hogy szíves partfogásukkal ezután is tiszteljenek meg.

Teljes tisztelettel.

a KOVÁCS hírlapiroda.

*) Mindenféle fagyalt állandóan kapható özv. Jencsevicsné cukrászdájában (Szabó Kálmán ur üzletével szemben.)

— GABONÁT legmagasabb áron Zsarnoczky vásárol.

No. G. 162/1936.

Publicație de licitație.

Subsemnatul portărel delegat prin acesta publică, că în baza deciziei No. G. 8930/1936, a judecătorei mixte Trg.-Săcuesc în favoarea reclamantului Solyom Francisc judecător pensionat repr. prin. avocat Dr. Imreh Samu pentru încasarea creanței de 2000 Lei și acc. se fixează termen de licitație pe ziua de 14 Maiu 1936 orele 16 p.m. la fața locului în Trg.-Săcuesc. Str. Piața Reg. Maria No. 2 unde se vor vinde prin licitație publică judiciară 1 divan, 1 dulap brun de haine și 1 albi în valoare de 4500 Lei.

În caz de nevoie și sub prețul de estimare. Trg.-Săcuesc, la 8 Aprilie 1936.

portărel delegat,
Indescifrabil.

A MOZI MŰSORA.

Május 2—3-án, szombaton és vasárnap este 9 órakor, vasárnap délután 6 órakor színre kerül

Csillag ragyog az égen.

József Schmidt világhírű tenorista gyönyörű operettje.

Május 6—7-én, szerdán és csütörtökön este 9 órakor

Elveszem a feleségem

német vígjáték. Főszereplők Viktor de Kowa Adele Sandrok, Ralph Artur Roberts.

Május 9—10-én, szombaton és vasárnap este 9 órakor, vasárnap délután 6 órakor lesz a

Casta Diva

Bellini Magdalena iránti nagy szerelme. — A filmben Paganini, az ördöghegedűs is megjelenik. A legművészebb és egyben a legszebb film, mely Eggert Mártát igazán naggyá emelte. Főszereplők Eggert Márta magyar művésznő, Philips Holmes.

Minden alkalommal friss Híradó.